

แนวทางการปฏิบัติ

เรื่อง การควบคุมแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข

เมื่อประกาศกระทรวงสาธารณสุข กำหนดให้แหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายเป็นเหตุรำคาญ มีผลใช้บังคับแล้ว จะทำให้แหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายในภาชนะหรือเศษวัสดุที่มีน้ำขังและมีการตรวจพบลูกน้ำหรือตัวโม่งของยุงลาย จะถือเป็นเหตุรำคาญซึ่งราชการส่วนท้องถิ่นเจ้าพนักงานท้องถิ่นและเจ้าพนักงานสาธารณสุขสามารถดำเนินการควบคุมได้

ขั้นตอนการดำเนินการ

(๑) ราชการส่วนท้องถิ่นร่วมกับสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด เผยแพร่ประชาสัมพันธ์และรณรงค์ให้ประชาชนในท้องถิ่น ทราบถึงอันตรายของโรคไข้เลือดออก ลักษณะอาการ การควบคุมและป้องกันแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย รวมทั้งผลทางกฎหมายที่กำหนดให้แหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายเป็นเหตุรำคาญด้วย

(๒) ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่น เจ้าพนักงานสาธารณสุข และผู้ได้รับการแต่งตั้งจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น ดำเนินการเฝ้าระวังโรคและควบคุมแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายในเขตท้องที่ที่รับผิดชอบ

(๓) ในกรณีที่พบว่าอาคารหรือสถานที่ใด (ของเอกชน) มีแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือเจ้าพนักงานสาธารณสุข หรือผู้ได้รับการแต่งตั้งจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น แจ้งหรือแนะนำให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งนั้น ปรับปรุงแก้ไขภายในระยะเวลาตามสมควร

(๔) หากเจ้าของหรือผู้ครอบครองไม่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ ภายในกำหนดเวลา ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ ดังนี้คือ

๔.๑) ออกคำสั่งเป็นหนังสือตามมาตรา ๒๘ ให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารนั้น ปรับปรุงแก้ไขภายในระยะเวลาตามสมควร

๔.๒) หากผู้รับคำสั่งไม่แก้ไขภายในระยะเวลาที่กำหนด โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร เจ้าพนักงานท้องถิ่นสามารถดำเนินการได้ ๒ ประการ คือ

๔.๒.๑) ลงโทษผู้รับคำสั่ง โดยการเปรียบเทียบปรับตามมาตรา ๘๕

๔.๒.๒) ดำเนินการทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายนั้นได้เอง ตามสมควรแก่เหตุเพื่อป้องกันการโรคไข้เลือดออก และสามารถคิดค่าใช้จ่ายจากเจ้าของหรือผู้ครอบครองนั้นได้ ถ้าเหตุรำคาญนั้นเกิดจากการกระทำ การละเลย หรือการยินยอมของเจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารสถานที่นั้น

(๕) กรณีที่ตรวจพบแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายในที่หรือทางสาธารณะ เจ้าพนักงานท้องถิ่นอาจดำเนินการได้ดังนี้

๕.๑) หากทราบว่าแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายนั้นเกิดจากการกระทำของบุคคลใด ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นออกคำสั่งเป็นหนังสือตามมาตรา ๒๗ ให้บุคคลนั้นปรับปรุงแก้ไขภายในระยะเวลาที่กำหนดได้ ซึ่งหากไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง ให้ดำเนินการลงโทษตามข้อ ๔.๒.๑)

๕.๒) แต่ถ้าไม่ปรากฏว่าเกิดจากบุคคลใด ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นสั่งการให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขของท้องถิ่น ดำเนินการทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ยุงนั้นได้ (โดยการถม ระบายน้ำทิ้ง คว่ำ หรือใส่สารเคมีกำจัดลูกน้ำ แล้วแต่กรณีที่เหมาะสม)

(๖) กรณีที่เป็นอาคารร้างว่างเปล่า หรือก่อสร้างไม่เสร็จ ซึ่งไม่ปรากฏเจ้าของชัดเจนและเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายให้ราชการส่วนท้องถิ่น ดำเนินการทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายนั้นได้

วิธีการตรวจลูกน้ำยุงลาย

ในการเฝ้าระวังตรวจตราแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายให้ดำเนินการ ดังนี้

(๑) ให้เจ้าพนักงานฯ ตรวจสอบภาชนะหรือเศษวัสดุที่มีน้ำขังในหรือนอกอาคาร ว่ามีลูกน้ำหรือตัวมดงยุงลายหรือไม่ (จากสถิติโดยทั่วไปลูกน้ำในภาชนะหรือเศษวัสดุที่มีน้ำขังจะเป็นลูกน้ำยุงลายร้อยละ ๙๕ ขึ้นไป)

(๒) หากพบว่ามีลูกน้ำหรือตัวมดง ให้พิจารณาลักษณะเบื้องต้นของลูกน้ำหรือตัวมดงยุงลาย ดังนี้

๒.๑) เมื่อเคาะภาชนะนั้นให้เกิดเสียงดัง ลูกน้ำหรือตัวมดงจะดำดิ่งลงก้นภาชนะ หรือ

๒.๒) เมื่อเปิดฝาภาชนะ (เช่น โอ่ง ตุ่มน้ำ) ลูกน้ำหรือตัวมดงจะดำดิ่งลงก้นภาชนะ หรือ

๒.๓) เมื่อส่องไฟฉายลงในภาชนะ ลูกน้ำหรือตัวมดงจะดำดิ่งลงก้นภาชนะถ้าลูกน้ำมีปฏิกริยาอย่างใดอย่างหนึ่งข้างต้น ให้ถือว่าเป็นลูกน้ำยุงลาย ให้เจ้าพนักงานฯ ออกคำแนะนำให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองปรับปรุงแก้ไขและดูแลมิให้เกิดขึ้นอีก

(๓) ในกรณีที่แนะนำแล้วไม่ปฏิบัติตาม และ ยังคงพบลูกน้ำยุงลายอีก ให้เจ้าพนักงานฯ เก็บตัวอย่างลูกน้ำ ในภาชนะนั้นประมาณ ๑ - ๕ ตัว ใส่ในแอลกอฮอล์ (๕ - ๑๐%) ปิดขวดหรือหลอดให้สนิท แล้วไปตรวจสอบคุณลักษณะของลูกน้ำ ยุงลายด้วยกล้องจุลทรรศน์โดยดูที่อวัยวะ Come Scale ในห้องปฏิบัติการ เพื่อยืนยันผล แล้วเสนอให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นออกคำสั่งตามข้อ ๔.๑) หรือ ๕.๑) แล้วแต่กรณีต่อไป

*****